Україні : Матеріали II Всеукраїнської наук.-практ.конф. – Київ-Луцьк, 1996. – с. 326-330.

6. *Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте: история развития и современное состояние // Наука в олимпийском спорте. – 1999. – Спец. выпуск. – с. 3-32.*
7. *Платонов В.Н. О "концепции периодизации спортивной тренировки" и развитии общей теории подготовки спортсменов // Теория и практика физической культуры. – 1998. – № 8. – с. 23-26, 39-46.*
8. *Сахновский К.П. Концептуальные положения построения многолетней подготовки спортсменов // Проблемы ФкиС в современных условиях: Материалы Междунар. научно-практ. конф. – Минск, 2001. – с.172-174.*
9. *Советская система спортивной тренировки. – В кн.: Лекции по теоретическому разделу курса физического воспитания в вузах. Учеб.пособие. Ч II. – Днепропетровск, 1980. – с.3-23.*

RETROSPECTIVE REVIEW OF THE THEORY OF SPORTSMEN PREPARATION IN THE OLYMPIC SPORTS

Saeed MASRI

National University of Physical Education and Sports of Ukraine

Annotation. The basic aspects of effective organizational-methodical approaches to the Olympic preparation in historical retrospective review are analyzed in the article.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У БІБЛІОТЕКАХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФІЛЮ

Ірина СВІСТЕЛЬНИК

Львівський державний інститут фізичної культури

Актуальність. Ефективний розвиток галузі фізичної культури і спорту неможливий без надійного інформаційного забезпечення, тому органічною її складовою має бути формування цілісної системи створення, накопичення, пошуку, аналітико-синтетичної обробки, зберігання, розповсюдження, організація доступу користувачів до галузевих ресурсів. [1].

Постановка проблеми. В умовах постійного зростання інформаційних потреб студентів і науковців галузі фізичної культури і спорту актуальною є проблема вдосконалення інформаційно-бібліотечної діяльності ВНЗ фізкультурного профілю.

Зв'язок роботи з науковими темами. Стаття подана відповідно до теми 2.1.15 "Розробка єдиного інформаційного середовища навчання у вищих фізкультурних

навчальних закладах як засобу ефективності навчально-тренувального та навчально-оздоровчого процесу" Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту Держкомспорту України на 2001-2005 роки.

Останні дослідження і публікації. Удосконалення інформаційного забезпечення є важливою передумовою розвитку інноваційних процесів у галузі фізичної культури і спорту [2]. Інформатизація спортивної освіти передбачає удосконалення форм і методів навчального процесу, упровадження комп'ютерних технологій [3]. Значне загальносоціальне значення розвитку галузі фізичної культури і спорту в Україні потребує нових наукових підходів до створення системи її бібліотечно-інформаційного забезпечення [4].

Метою дослідження є визначення перспективних напрямків роботи щодо сучасного інформаційного забезпечення навчального процесу та наукових досліджень у бібліотеках ВНЗ фізкультурного профілю відповідно до реалій сьогодення.

Матеріали дослідження. Інформаційно-бібліотечна база спортивного простору України – це п'ять бібліотек вищих навчальних закладів фізкультурного профілю системи Держкомспорту України: Національного університету фізичного виховання і спорту України, Дніпропетровського державного інституту фізичної культури і спорту, Донецького державного інституту здоров'я, фізичного виховання і спорту, Львівського державного інституту фізичної культури, Харківської державної академії фізичної культури.

Спеціалізовані бібліотеки мають структуровані фонди та відповідний контингент користувачів. Їхній сукупний документальний фонд складає майже 700 тис. прим. зі щорічною кількістю користувачів понад 22 тис. осіб. Вони виконують функції науково-інформаційних та культурно-освітніх підрозділів ВНЗ, орієнтовані на інформаційне забезпечення потреб студентів, науковців та фахівців галузі. У сучасних умовах робота бібліотек галузі постійно коригується відповідно до вимог часу, поглиблюються виконувані ними інформаційні та освітні функції.

Система інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту була сформована 1988 року, хоча формальні заходи щодо її створення здійснювалися раніше: ще у 1980 році Спорткомітет СРСР видав наказ, за яким Всесоюзний науково-дослідний інститут фізичної культури зобов'язали створити єдину галузеву систему наукової інформації. Вже тоді система інформаційного забезпечення наукових досліджень у фізичній культурі та спорті повинна була вирішити комплекс завдань науково-інформаційного, науково-методичного та технічного характеру. Необхідною передумовою діяльності всієї інформаційної структури галузі було створення єдиної галузевої довідково-інформаційної бази даних [5]. Основними представниками інформаційної галузі на той час були галузеві бібліотеки, які накопичували, опрацьовували, зберігали та надавали у користування документи і збережену в них інформацію, сприяли доступності цієї інформації для користувачів (шляхом надання послуг), брали участь у соціальному інформаційному процесі. Саме їм відводилася основна роль в удосконаленні цієї системи.

Починаючи з 1991 року, система інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту зазнає змін. Бібліотеки ВНЗ України фізкультурного профілю опинилися у ситуації, коли інформаційні потоки та асигнування на види інформаційної продукції різко скоротилися, змінилася специфіка одержання інформації, відбулося розмежування бібліотек, зник міжбібліотечний абонемент, порушилася тісна співпраця зі спорідненими бібліотеками інших, тепер уже самостійних держав - Росії, Білорусі, Молдови, країн Прибалтики тощо.

Все це призвело до значного розсіювання інформації і, відповідно, до серйозних труднощів в організації її отримання, обробки та систематизації. Бібліотеки галузі стикнулися з необхідністю досліджувати інформаційну ситуацію, яка склалася. Основною проблемою на шляху інформаційного забезпечення галузевої освіти та науки стало визначення рівня, необхідного для навчального процесу та наукових досліджень, а також визначення рівня інформаційної культури, необхідного для засвоєння знань майбутніми фахівцями.

Сучасна система інформаційного забезпечення галузі не відповідає реальним потребам сьогодення і „...потребує нових наукових підходів до створення системи бібліотечно-інформаційного забезпечення" [6]. Завдяки науковим розвідкам Андрющенка О.А., які інтенсивно проводилися в останні роки, маємо виразний діапазон інформаційних потреб фахівців галузі, аналіз галузевого інформаційного потоку, обґрунтування провідного місця п'яти бібліотек ВНЗ фізкультурного профілю, галузеві інформаційні ресурси яких налічують до 70 % фонду, основних організаційних принципів створення та функціонування системи інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту тощо. Водночас у досліджуваний період система інформаційного забезпечення галузі розглядалася науковцем лише на основі використання довідкової та законодавчої літератури, поза межами дослідження залишилися факти, які дали би повне уявлення про реальні проблеми галузевих бібліотек ВНЗ, що є основними утримувачами галузевих видань. Проблема, піднята дослідником, значна глибша з точки зору практиків, ніж теоретиків, і полягає не тільки в тому, що галузеві бібліотеки „...працюють ізольовано, покладаються переважно на власні сили, недостатньо використовують електронні джерела інформації" [7], але й у тому, що вони надзвичайно мало комплектуються сучасними фаховими інформаційними матеріалами, періодикою, як вітчизняною, так і зарубіжною, не отримують обов'язкового примірника галузевих видань, не мають доступу до мережі Інтернет, далекі від координації та кооперації в галузі досліджень з питань розвитку фізичної культури і спорту, бібліографії спорту, не консолідовані у питаннях інноваційного розвитку.

Інформаційне забезпечення спортивної освіти сьогодні – це не тільки потоки інформації, спрямовані на користувача, а й сама інформація, засоби її отримання, обробки, систематизації та передачі. Бібліотека є інформаційною інфраструктурою ВНЗ фізкультурного профілю, яка повинна забезпечити розвиток та застосування методів та засобів накопичення, обробки, збереження і розповсюдження інформації для систематизації і формування нових знань. Інформаційні потреби галузі обумовлені специфічним колом користувачів та їх професійними інтересами. Інформація галузі має наукову спрямованість (пріоритети, перспективи розвитку галузі, бібліографія, першоджерела) та професійну спрямованість (відомості з видів спорту). Використання інформації забезпечує ефективні наукові дослідження, нові розробки і методики.

Існування та перспективи розвитку системи наукової спортивної інформації тісно пов'язані з упровадженням у практику роботи бібліотек фізкультурного профілю сучасних інформаційних технологій, які мають стати основою для проведення наукового інформування вчених та фахівців галузі, студентів, викладачів ВНЗ.

Проблеми автоматизації бібліотек ВНЗ фізкультурного профілю стають чимраз гострішими. Створення електронних баз даних та електронного каталогу – тільки перспектива у майбутньому. Досягнення нового рівня оперативності та повноти

інформаційного забезпечення документальними ресурсами, які кумульовані у сукупному фонді бібліотек, перетворення їх в інформаційно-бібліотечні центри галузевої інформації, діяльність яких буде відрізнятися розмаїттям наданих інформаційних послуг, як традиційних, так і електронних, – ось головна мета книгозбірень ВНЗ фізкультурного профілю. Зміни у роботі бібліотек повинні відбутися в усіх напрямках діяльності: формування інформаційних ресурсів, форми інформаційно-бібліотечного забезпечення інформацією, запровадження сучасних інформаційних технологій.

Сьогодення бібліотек убачаємо в оснащенні перш за все сучасними технічними засобами та впровадженні електронних пошукових систем, формуванні інформаційної культури в загальній системі підготовки фахівця, формуванні та підтримці використання галузевих інформаційних ресурсів, створенні національної бібліографії спорту.

Актуальність цих завдань зумовлена також серйозним відставанням у цій галузі від таких країн, як Польща, Німеччина, Росія, Білорусь, країн Прибалтики, де сформована та широко використовується галузева інформаційна база. Порівняльний аналіз інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту у цих країнах з відповідним програмним забезпеченням в Україні показує величезну диспропорцію у створенні та використанні комунікаційних та інформаційних ресурсів і технологій.

Зміни стратегії в організації діяльності бібліотек ВНЗ галузі ведуть до розвитку таких напрямків роботи, як створення інтегрованого інформаційного галузевого ресурсу, активне впровадження в діяльність бібліотек сучасних інформаційних технологій, розвиток корпоративної співпраці у питаннях комплектування фондів, створення електронної системи інформаційного забезпечення науковців, фахівців, перехід від володіння інформаційними ресурсами до можливості надання їх віддаленим користувачам (власні електронні ресурси - бази даних), перетворення бібліотек на сучасні інформаційні структури ВНЗ, які б відповідали вимогам інформаційної підтримки галузевих наукових досліджень; використання інформаційних ресурсів бібліотек на CD-ROM, DVD-ROM та інших носіях, доступ до мережі Інтернет.

Науково-бібліографічна інформація є частиною наукових інформаційних ресурсів галузі та одним із чинників інтенсифікації наукових досліджень. Розвитком бібліографії спорту займаються практично всі бібліотеки галузі протягом багатьох років. З появою комп'ютерних технологій інформаційно-бібліографічна діяльність повинна перейти з традиційної на електронну основу: створення проблемно-орієнтованих баз даних, зведеного електронного каталогу. На жаль, ці процеси сповільнені через невідповідне технічне оснащення бібліотек: лише дві бібліотеки ВНЗ фізкультурного профілю (Київ, Львів) мають у своєму розпорядженні комп'ютери, інші бібліотеки не комп'ютеризовані. Окрім того, повністю відсутній міжбібліотечний абонемент, обмін фаховою літературою; жодна з бібліотек не має доступу до мережі Інтернет.

Висновки. Сучасний етап розвитку галузевої освіти та науки ставить перед бібліотеками, які здійснюють інформаційне забезпечення, серйозні завдання, вирішення яких можливе тільки з використанням засобів автоматизації. Застосування комп'ютерів в інформаційно-бібліотечній діяльності дозволяє змінити весь комплекс бібліотечних технологій, що можливо лише за умови технічного оснащення бібліотек, упровадження інноваційних процесів: створення електронної системи

інформаційного забезпечення галузі, комп'ютерна обробка інформації, створення власних баз даних, використання можливостей Інтернет, отримання обов'язкового примірника галузевих видань, фахової періодики (науково-теоретичних журналів „Наука в олимпийском спорте", „Спортивна медицина", „Теорія і методика фізичного виховання і спорту").

Сучасний етап розвитку освіти спонукає бібліотеки ВНЗ фізкультурного профілю до інформаційної підтримки навчального процесу та наукових досліджень галузі. Для оперативного інформаційного забезпечення фахівців необхідний розвиток співпраці та взаємообміну інформацією, тісне партнерство (корпорація) між галузевими бібліотеками щодо впровадження автоматизованих технологій в інформаційно-бібліографічну діяльність, створення єдиної автоматизованої системи надання інформації.

Література

1. *Андрющенко О.А. Бібліотечно-інформаційне забезпечення розвитку фізичної культури і спорту в Україні // Культура та інформаційне суспільство XXI століття: Матеріали конф.мол.наук. – Х., 2002. – С. 111-112.*
2. *Білокур В.Є. Інформаційне забезпечення фізичного виховання у вищих навчальних закладах // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. / За ред. С.С.Єрмакова. – Х.: ХХПІ, 2002. - № 3. – С. 95-99.*
3. *Ашанін В.С. Стан і перспективи інформатизації освіти у вузах фізичної культури // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. / За ред. С.С.Єрмакова. – Х..ХХПІ, 2000. - № 19. – С. 20-26.*
4. *Андрющенко О.А. Система бібліотечно-інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту в Україні: Автореф.дис.... канд. пед. наук: 07.00.08/ ХДАК. – Х., 2003. – 20 с.*
5. *Пыхтин В.С. Научно-спортивная информация: реальность и перспективы // Спорт и перестройка: Сб. науч. трудов. – М., 1988. – С.119-127.*
6. *Андрющенко О.А. Система бібліотечно-інформаційного забезпечення галузі фізичної культури і спорту в Україні: Автореф.дис.... канд. пед. наук: 07.00.08/ ХДАК. – Х., 2003. – 20 с.*
7. *Там же. – 20 с.*

THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORT DEMANDS THE CORRESPONDING INFORMATION PROVISION

Irina SVISTELNYK

Lviv State Institute of Physical Culture

Annotation. The development of Physical Culture and Sport demands the corresponding information provision. Perfection of innovative processes in the informative supply of specialists still remaines as the actual problem.

Key words: Physical Culture, innovative processes, information provision.